

Kvarter vulkanikus üledékek vizsgálata magyarországi löszökben

Sági Tamás, IV. évf., ELTE TTK
Kiss Balázs, IV. évf., ELTE TTK

Témavezető: **Harangi Szabolcs** egyetemi tanár
ELTE Kőzettan-Geokémiai Tanszék

A Kárpát-medencében 13 feltárásból ismert tefra - finomszemcsés, hullott vulkáni üledék - negyedidőszaki löszökben. Először Kriván Pál vizsgálta 1957-ben, Aszód mellől írta le, adezittufitként. Utána számos kutató foglalkozott vele, többek közt Pouclet és társai. Horváth Erzsébet és szerzőtársai 1992-en javasolták a Bagi Tefra elnevezést az általuk egy tefrahullásként értelmezett rétegre, melyet pleisztocén vezérszintnek tekintettek a Kárpát-medencében.

Kutatásunk során 10 magyarországi lelőhely részletes leírását készítettünk el, a tefrából mintát vettünk. A mintákból készült vékonycsiszolatokat részletes petrográfiai és geokémiai vizsgálatoknak vetettük alá. Petrográfiai vizsgálatokhoz új módszert alkalmaztunk: az ELTE FFI Kőzettan-Geokémiai Tanszékén pásztázó elektronmikroszkóppal a vékonycsiszolatokról visszaszórt-elektronképpel fényképeket készítettünk. Az egyes ásványok és a kőzetüveg összetételének meghatározására tájékoztató jellegű kémiai elemzések készültek. Ezután az egyes képeket részletesen leírtuk, majd az adatokat lelőhelyenként összesítettük.

Kvantitatív kémiai elemzések a Bécsi Egyetemen történtek, CAMECA SX100 hullámhossz-diszperzív spektrométerrel. A kémiai elemzések eredményeit az Igpét geokémiai program segítségével dolgoztuk fel.

A fent leírt módszerek segítségével részletes leírást adtunk a Bagi Tefráról és annak 10 lelőhelyéről.

A magyarországi tefrák vizsgálata mellett irodalmi kutatást végeztünk forrásrégiójának meghatározásához, különösen részletesen feldolgozva Olaszország középső-késő pleisztocén vulkanizmusát.

Kutatásunk során több szempontból is a korábbi vizsgálatok eredményeivel ellentétes következtetésekre jutottunk. Pouclet és társai egy hullást feltételeztek, forrásrégióként a Colli Albani Vulkanikus Területet (Közép-Olaszország) jelölve meg, és Pásztóról ép vulkáni üveget mutattak ki. A tefra korát 788-380 ezer év közé tették. Ezekhez képest mi két hullást mutattunk ki, valamint egy lelőhely tefrájában sem találtunk ép vulkáni üveget. Forrásrégióként a Vulsini Terület (Római Magmás Provincia) Bolsena és Latera kalderáját jelöltük meg, korát a forrásrégió meghatározásával, indirekt módon 250-270 ezer évre becsüljük.